

T R E Ś Ć

Str.

WSTĘP: STAN DOTYCHCZASOWYCH BADAŃ — ZAŁOŻENIA I CELE PRACY.

I. Studja zagraniczne nad petrarkizmem.

Brak opracowania ogólnego. — Literatura o Petrarce. — Studja nad petrarkizmem: Włochy, Francja, Hiszpanja i Portugalia, Niemcy i Anglja 1

II. Przyczynki do dziejów Petrarki w Polsce.

Brak ujęcia historycznego. — Przyczynki, dotyczące poszczególnych poetów: Kochanowski. Długotrwale ogólniki. Badania Windakiewicza i Dobrzyckiego. Chlebowski stara się wykazać wpływ Arjosta. Sprawa stosunków z Ronsardem. — Sęp-Szarzyński. — Anonim Protestant. — Grabowiecki 8

III. Wytyczne pracy.

Rezultat dotychczasowych studjów. — Konieczność wyjścia poza Petrarkę i uwzględnienia w szerszym zakresie liryki romańskiej. Korzyści tak ujętego stanowiska. — Kilka punktów programu. — Granice studjum 14

ROZDZIAŁ I: POPRZEDNICY KOCHANOWSKIEGO.

Echa sławy Petrarki-humanisty. — Rękopisy utworów łacińskich Petrarki w Polsce. — Rola Petrarki w narodzinach epistulografji polskiej. — Przybysze z Włoch. — Nikłość łacińsko-polskiego erotyku. — Janicki i jego stosunki z Bembem. — Polska pieśń miłosna przed Kochanowskim. — Listy miłosne. — Postać kobieca i język miłosny w zaraniu piśmiennictwa polskiego. — Obrońcy czci niewieściej torują drogę prądom nowym. — Rej wyrazem przeciętności. — Kobieta a narodziny literatury polskiej 25

ROZDZIAŁ II: JAN KOCHANOWSKI.

Znajomość Petrarki. — Epigramy łacińskie — Dialogi Leona • Hebrejczyka. — Nowe potrzeby twórcze. — Ideali-

zacja kobiety. «Pani». *Donna angelicata*. Piękno i cnota. — Portret fizyczny. Forma zachwyków. — Początki uczucia. Rola wzroku. «Dzień błogosławiony». — Przeżycia wewnętrzne. — Poglądy na miłość. Piękno objawem boskości. Miłość niezmienna, wyłączna, źródłem natchnienia. Ból rozkoszy. — Miłosne udręki. Niewola, służba i więzienie. Zbiegłe serce. Nowy Prometeusz. Groźba śmierci. Tesknota i zazdrość oddalonego. — Przyroda. Cudowny wpływ ukochanej. Kochanka a słońce. Słonecznik. Winnica. Magnes. Przyroda jako tło miłości. — Kilka motywów. Nieudała serenada. «Szczęśliwa karto!...». *Mal mariée*. Inwektywy na stare zalotnice. — Forma wierszowa. Próba ballady. — Wpływ Petrarke, jako poety zgonu Laury, na potomnych. — Ślady tego wpływu w *Trenach* Kochanowskiego. Cykliczność kompozycji. Walka duchowa. Przecistawienia. Zjawienie się Laury i Urszulki. Drobniejsze szczegóły. — Kochanowski jako petrarkista i poeta miłości 38

ROZDZIAŁ III: SĘP-SZARZYŃSKI — ANONIM PROTESTANT — GRABOWIECKI.

Sęp-Szarzyński. Ubóstwo szczegółów biograficznych. Dwie zasadnicze grupy poezji: miłosna i religijna odbiciem praktyki petrarkistów. — Ukochana: Uroda i łaskawość. Rola oblicza. Bezlitosna srogość. Władza nieograniczona. — Zakochany: Sługa, zapominający o sobie, bierze wszelką winę na siebie. — Cierpienia miłosne. Dzień i noc. Śmierć i życie. Ogień i lzy. — Szereg motywów. Wewnętrzna dysputa. Obrazy wojenne. Nadzieja i bojaźń. «Kołęda» (*étreennes*). Temat pocałunków. Narcyz. Porównanie z morską żegluga. — Styl. — Forma wierszowa. — Sęp wobec petrarkizmu. Wpływ Francji. — Anonim Protestant. Znikoma wartość artystyczna jego erotyku. Realizm. Nieporadność autora. Echa romańskie, z Francji zapewne przejęte. Znaczenie chronologiczne. — Grabowiecki. Nowe formy stroficzne, naśladowane z liryki włoskiej. Możliwość wzorowania się na strofach hiszpańskich i prowansalskich 89

ZAKOŃCZENIE: UWAGI OGÓLNE O PETRARKIZMIE POLSKIM XVI WIEKU. — RZUT OKA NA LATA NASTĘPNE.

Słabe tętno polskiego petrarkizmu. Przyczyny: brak tradycji trubadurów i bujnego kultu Platona; prosta umysłowość młodego kulturalnie narodu i jej rola powściągająca. —

Szerszy zakres wpływów romańskich, niż przyjmowano dotychczas: obok Petrarke jego naśladowcy; echa pieśni o charakterze «ludowym». — Współczesność kulturalnego oddziaływania Francji i Włoch. Anonim Protestant charakterystycznym przykładem wpływów francuskich. Plejada nie przeciwdziała popularności poezji włoskiej, lecz ją wzmacnia. Polska pieśń miłosna XVI w. a erotyk petrarkistów włoskich i «szkoły» Ronsarda. Tradycje związków z Francją w literaturze staropolskiej. — Dwa czynniki twórcze w rozwoju polskiego erotyku: liryka romańska i życie dworskie. Ograniczony społecznie oddźwięk tej sztuki dla sfer wyższych. — Wiek XVII. Przekład trzech sonetów i fragmentu *Triumfów*. Petrarca a Reformacja polska. Zmiana ideałów poetyckich: wpływ idyllicznej poezji romańskiej. Smolik. Zimorowicz. Andrzej Morsztyn. Poeci mniejsi. — Epoka Stanisława Augusta. Stosunek klasycyzmu francuskiego do Petrarke. Sądy Krasickiego, Osińskiego i Brodzińskiego. — Odrodzenie kultu Petrarke w zaraniu romantyzmu: Niemcy, Francja, Włochy. Zapowiedź nowej orientacji w Polsce: dwa wiersze A. Goreckiego. Mickiewicz. — Rola petrarkizmu polskiego 114

PRZYPISY

Główne źródła i skróty	139
Wstęp	145
Rozdział I	157
Rozdział II	161
Rozdział III	201
Zakończenie	219

DODATEK

A. P. Nidecki a Petrarca	233
------------------------------------	-----

INDEKS	236
------------------	-----